

Besluit **Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie (na herstel) aan de opleiding hbo-bachelor Lerarenopleiding Technisch beroepsonderwijs van de Hogeschool Rotterdam en Associate degreeprogramma (Ad) Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs**

	Gegevens	
datum	29 oktober 2013	Hogeschool Rotterdam
onderwerp	Naam instelling	hbo-bachelor Lerarenopleiding Technisch beroepsonderwijs, incl. Associate degreeprogramma (Ad)
Besluit accreditatie	Naam opleiding	Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (sinds januari 2005)
hbo-bachelor	Studiepunten	240 ECTS
Lerarenopleiding Technisch	Variant opleiding	voltijd, deeltijd en Ad-programma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs.
beroepsonderwijs van de	Afstudeerrichtingen	Bouwkunde I en II, Bouwtechniek I en II, Installatietechniek I en II, Werktuigbouwkunde I en II, Mechanische Techniek I en II, Elektrotechniek I en II, Motorvoertuigentechniek I en II
Hogeschool Rotterdam	Locatie opleiding	Rotterdam
(000762)	Datum locatiebezoek	30 september, 1 en 2 oktober 2009
uw kenmerk	Datum visitatierapport	december 2009
DdG/MK-U0896-2012	Datum aanvraag	15 januari 2010
ons kenmerk	Datum herstelplan	15 november 2010
NVAO/20133254/SL	Datum herstelbesluit NVAO	22 december 2010
bijlage	Datum goedkeuren panel	24 april 2012
3	Datum tweede locatiebezoek	27 juni 2012
	Datum rapport herbeoordeling	27 augustus 2012
	Datum heraanvraag:	3 september 2012
	Instellingstoets kwaliteitszorg	aangemeld en geaccepteerd voor het invoeringsregime als bedoeld in artikel 18.32 b en c van de WHW

Voorgeschiedenis

De Hogeschool Rotterdam bij brief van 15 januari 2010 bij de NVAO accreditatie aangevraagd voor de zeven hbo-bacheloropleidingen: hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in:

- Bouwkunde I en II;
- Bouwtechniek I en II;
- Elektrotechniek I en II;
- Installatietechniek I en II;
- Mechanische technieken I en II;
- Motorvoertuigentechniek I en II;
- Werktuigbouwkunde I en II.

Pagina 2 van 11 In het daartoe bijgevoegde visitatierapport van december 2009 heeft het panel dat de opleiding op basis van het toenmalige accreditatiekader heeft gevisiteerd, een onvoldoende gegeven op zowel onderwerp 2: Programma als onderwerp 6: Resultaten. De instelling heeft op 15 november 2010 bij de NVAO een herstelplan ingediend. Het panel sprak over dit herstelplan een positief oordeel uit. Bij besluit van 22 december 2010 heeft de NVAO met toepassing van het bepaalde in artikel 5a.12a van de WHW een herstelperiode toegekend van twee jaar en daartoe de accreditatietermijn verlengd tot en met 31 december 2012. In laatstgenoemd besluit werd als voorwaarde gesteld dat de instelling uiterlijk 30 juni 2012 een aanvraag moest indienen om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het toepasselijke kader voldoet. Het herstel betrof daarbij de volgende te verbeteren aspecten van kwaliteit:

- de facetten 2.1 (Eisen hbo), 2.2 (Relatie doelstellingen – programma) en 2.8 (Beoordeling en toetsing) en het bijbehorende onderwerp Programma;
- het facet 6.1 (gerealiseerd niveau) en het bijhorende onderwerp Resultaten.

Op 11 juli 2011 heeft de NVAO aangegeven geen belemmeringen te zien voor de door de Hogeschool Rotterdam aangevraagde planningsneutrale conversie vanaf 1 september 2011 voor samenvoeging van de bovenstaande zeven opleidingen in een hbo-ba Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het technisch beroepsonderwijs.

Op 3 september 2012 heeft de Hogeschool Rotterdam met zijn hernieuwde oordeel ingediend voor deze nieuwe opleiding; hbo-ba Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het technisch beroepsonderwijs.

Aanvullende informatie

De NVAO heeft bij e-mail van 8 mei 2013 de instelling aanvullende informatie gevraagd over welke afstudeerwerken het panel tijdens de herbeoordeling heeft beoordeeld. Bij e-mail van 15 mei 2013 heeft de NVAO de aanvullende informatie ontvangen. Bij e-mail van 7 juni 2013 heeft de NVAO nogmaals aanvullende informatie gevraagd. Ditmaal betrof het vragen over het eindniveau en de verbeteracties om het eindniveau te blijven handhaven. De instelling heeft haar reactie op deze vragen per e-mail op 18 juli 2013 aan de NVAO gestuurd.

Beoordelingskaders

Artikel 5a.12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
Accreditatiebesluit WHW;
Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) alsmede het protocol toetsing Associate-Degreeprogramma door de NVAO.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het oorspronkelijke visitatierapport, de beoordeling van het herstelplan, het hernieuwde visitatierapport alsmede de aanvullende informatie deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding na herstel alsnogvoldoende heeft bevonden.

Op grond van het toepasselijke Accreditatiekader wordt een opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen, te weten: doelstellingen van de opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten.

Doelstellingen

Alle opleidingen Technische Beroepen (TB) ontvangen voor alle drie de facetten het oordeel 'goed'.

Het panel beoordeelt het onderwerp Doelstellingen positief.

Programma

De facetten 2.1, 2.2 en 2.8 zijn met een 'onvoldoende' beoordeeld.

Het panel komt vanwege de kanttekeningen bij de vakdidactiek en actualiteit van het programma tot het oordeel onvoldoende voor het facet 2.1 (Eisen hbo) voor alle opleidingen TB.

De opleidingen TB hebben volgens het panel onvoldoende aangetoond dat het programma een goede weerspiegeling is van de doelen en het gewenste niveau. De relatie tussen de volgende aspecten van het curriculum is onvoldoende inzichtelijk gemaakt:

- de vaktechnische kennis
- de vaktechnische vaardigheden
- de componenten van de SBL competenties
- de relatie met ondersteunende vakken
- prestatie-indicatoren die beschrijven wat de student moet laten zien.

Het panel komt daarom tot het oordeel onvoldoende voor het facet 2.2 (Relatie doelstellingen en inhoud programma) voor alle opleidingen TB.

Het panel stelt vast dat het algemene toetsbeleid van het Instituut voor lerarenopleidingen een goede handreiking biedt aan de opleidingen voor het uitwerken van het specifieke beleid van de opleidingen. Het algemene toetsbeleid is echter niet verder uitgewerkt voor de verschillende opleidingen technische beroepen. Daarmee wordt, aldus het panel, het toetsen en beoordelen te veel een zaak van de individuele docent en is het moeilijk vast te stellen in welke mate studenten voldoen aan het niveau in de verschillende fasen van de opleiding. Er is naar het oordeel van het panel te weinig intercollegiaal overleg over de cesuur voor de vijf standaarden. De kwaliteitsbewaking van het toetsen en beoordelen is niet transparant en daarmee is niet vast te stellen of de opleidingen op een adequate wijze toetsen ontwikkelen en/of tot een juist oordeel komen over het niveau van beheersing van de competenties. De opleidingen beschrijven in het zelfevaluatie-rapport dat docenten op het gebied van toetsen en beoordelen verder getraind dienen te worden. Een concreet plan van aanpak met budget en tijdsplanning heeft het panel niet aangetroffen. Het panel komt tot het oordeel onvoldoende voor het facet 2.8 (beoordeling en toetsing) voor alle opleidingen TB.

De facetten 2.3, 2.4, 2.5 en 2.7 zijn beoordeeld met 'voldoende' en facet 2.6 is beoordeeld met 'voldaan'.

Het panel beoordeelt het onderwerp Programma negatief.

Alle opleidingen ontvangen voor de drie facetten het oordeel 'voldoende'.
Het panel beoordeelt het onderwerp Personeel positief.

Voorzieningen

Alle opleidingen ontvangen het oordeel 'goed' voor het facet 'Materiële voorzieningen'.
Voor het facet 'Studiebegeleiding' ontvangen alle opleidingen het oordeel 'voldoende'.
Het panel beoordeelt het onderwerp Voorzieningen positief.

Interne Kwaliteitszorg

Alle opleidingen ontvangen op alle facetten het oordeel 'voldoende'.
Het panel beoordeelt het onderwerp Interne Kwaliteitszorg positief.

Resultaten

Alle opleidingen ontvangen voor facet 'Gerealiseerd niveau' het oordeel 'onvoldoende'. Het panel concludeert dat de opleidingen TB studenten afleveren van wie niet in alle gevallen onomstotelijk kan worden aangetoond dat zij voldoen aan de eindkwalificaties (basiskwaliteit) van de opleiding. Het panel stelt vast dat een deel van de werkstukken door de opleiding onterecht met een voldoende is beoordeeld.

Voor het facet 'Onderwijsrendement' ontvangen alle opleidingen het oordeel 'voldoende'.

Het panel beoordeelt het onderwerp Resultaten negatief.

Totaaloordeel

Op grond van de scores 'onvoldoende' voor de onderwerpen Programma en resultaten komt het panel tot de conclusie is dat het totaaloordeel voor alle opleidingen negatief is.

Advies van het visitatiepanel op basis van het NQA-rapport van juni 2012

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

De hbo-bacheloropleiding Leraar Technisch Beroepsonderwijs (voltijd en deeltijd) en de Associate degree Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (Ad OTb deeltijd) maken deel uit van het Instituut voor Lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam. De opleiding heeft in 2010 en 2011 het curriculum dat zij in 2009 uitvoerde, geheel herzien. Dit heeft zij gedaan in nauw overleg met het werkveld (vmbo en mbo) en collega lerarenopleidingen Technisch Beroepsonderwijs in Nederland.

In de samenvatting gaat het panel in op de drie standaarden van het NVAO accreditatiekader Beperkte opleidingsbeoordeling: Beoogde eindkwalificaties
Onderwijsleeromgeving Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties.

Het panel heeft deze standaarden elk met een voldoende gewaardeerd. Het totaaloordeel over de opleidingen Technisch beroepsonderwijs (bachelor en Ad) is 'voldoende' (voltijdse variant en de deeltijdse varianten).

Beoogde eindkwalificaties

De opleiding heeft de eindkwalificaties van de lerarenopleiding Technisch beroepsonderwijs

Pagina 5 van 11 (bachelor en associate degree) op een systematische wijze uitgewerkt naar inhoud en oriëntatie (beroepsopleiding). Het niveau van de opleiding voldoet aan internationale eisen voor een bachelorgraad en associate degree (Dublin-descriptoren en short cycle Dublindescriptoren).

De eindkwalificaties bieden voldoende houvast voor de inhoud en vormgeving van het curriculum. De opleiding heeft in voldoende mate vastgelegd welk gedrag een leraar ondersteuner moet laten zien en welke kennis hij moet bezitten om als startende tweedegraads leraar of ondersteuner technisch beroepsopleiding te kunnen functioneren. Deze eisen zijn vastgelegd in kennis- en gedragsindicatoren. Daarmee heeft de opleiding de kaders vastgelegd voor het toetsen en beoordelen van de eindkwalificaties van de bachelor en de associate degree-opleiding.

Het panel stelt vast dat de opleiding in het opleidingsprofiel van LTb (2011) een vernieuwende technische lerarenopleiding neerzet. Docenten en ondersteuners moeten in staat zijn zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, aldus de opleiding. Zo worden studenten in de eerste twee studiejaar voorbereid op de technische verbreding in het vmbo. Vervolgens is het derde en vierde studiejaar gericht op een specialisatie in een technische vakrichting. Er is binnen het curriculum voldoende aandacht voor technologische ontwikkelingen en 'Focus op vakmanschap' in het mbo.

Het panel merkt op dat het opleidingsprofiel nog specifiek kan gaan op de discussie over de veranderende omgeving van de leraar en welke eisen dit aan hem stelt nu en in de toekomst. De opleiding doet er goed aan te onderzoeken hoe zij zich nog verder kan verbeteren om het Beroepsprofiel van de leraar 2020 te realiseren. Daarbij dient zij nog meer te anticiperen op de toekomstige ontwikkelingen in het (v)mbo.

Met name zal, aldus het panel, de toekomstige docent in het technisch beroepsopleiding beter toegerust moeten worden om in samenwerking met het bedrijfsleven in de regio, zelfstandig krachtige leeromgevingen en leerroutes te kunnen ontwikkelen. Ook de competentie van de leerkracht om een dialoog aan te gaan met leerlingen / studenten over hun praktijkervaringen zal steeds belangrijker worden, aldus het panel. Dit neemt niet weg dat de huidige eindkwalificaties een sterke verbetering laten zien ten opzichte van de oude set van eindkwalificaties van 2009.

Onderwijsleeromgeving

De inhoud van de programma's van de vernieuwde opleiding LTb, de verbeterde oude opleiding LTB en de Ad Onderwijsopleiding zijn actueel en sluiten in voldoende mate aan bij de ontwikkelingen in het (v)mbo. De programma's sluiten aan op de eindkwalificaties van de bachelor- en Ad-opleiding. Vakmanschap (kennis en kunde van de diverse technische vakgebieden) en meesterschap (kennis en kunde van het onderwijzen) komen in het programma goed in onderlinge samenhang naar voren. De inhoud van het programma is relevant is en het niveau is afgestemd op het bachelor- en Ad-niveau zoals die is vastgelegd in de internationale norm voor het bachelorniveau (Dublin descriptoren).

Studenten ontwikkelen hun kennis en vaardigheden door het volgen van cursussen en uitvoeren van beroepstaken (opdrachten die kenmerkend zijn voor taken van een technisch leraar of onderwijsopleiding). De handleidingen van de cursussen en beroepstaken beschrijven welke leerdoelen moeten worden behaald, aan welke competenties wordt gewerkt en op welk niveau.

Pagina 6 van 11 De opleiding heeft meesterschap en vakmanschap in de opleiding op een duidelijke wijze vormgegeven in stageopdrachten, cursussen en beroepstaken. De opleiding zorgt voor voldoende variatie in werkvormen: zoals lessen, werkgroepen, opdrachten, trainingen, stage en zelfstudie.

De technische specialisaties voor de uitstroomprofielen Bouwtechniek, Bouwkunde, Elektrotechniek, Installatietechniek, Mechanische techniek, Werktuigbouwkunde en Voertuigtechniek zijn uitvoerig beschreven in de Body of Knowledge and Skills (BOKS). De opleiding maakt gebruik van actuele vakliteratuur op bachelor- en Ad-niveau.

De voorzieningen zoals huisvesting, bibliotheek en mediatheek, computerfaciliteiten en ICT zijn op orde. Er zijn voldoende faciliteiten in de vorm van lesruimtes, studiegroepuimtes en computerruimtes. Het gebouw heeft een wireless internetomgeving. Alle lokalen zijn voorzien van smartboards die zijn aangesloten op internet en intranet. Alle informatie die studenten nodig hebben, zoals de cursushandleidingen, leermiddelen en praktische zaken, is te vinden in de elektronische leeromgeving N@tschool.

De opleiding beschikt bij technische collega-instituten van Hogeschool Rotterdam over technische praktijklokalen en maakt ook gebruik van technische praktijklokalen van de mboinstellingen in de regio (Zadkine en Albeda).

De opleiding heeft een gekwalificeerd docententeam. Er is een goede samenwerking tussen onderwijskundigen en vakdocenten. Er is binnen het team een goede balans tussen vakmanschap en meesterschap. Het team heeft een hoog ambitieniveau, is enthousiast en betrokken.

Zaken die, aldus het visitatiepanel, nog aandacht behoeven in het programma zijn: internationale oriëntatie, begeleiding (studenten tevredenheid over begeleiding en informatievoorziening is niet hoog) en de ontwikkeling van de onderzoeksleerlijn. De opleiding is zich hiervan bewust en werkt hier aan.

Het panel concludeert dat de onderwijsleeromgeving (programma, werkvormen, personeel en voorzieningen) voldoende samenhang vertoont en studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties in voldoende mate te realiseren.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft een goed doordacht systeem van toetsen en beoordelen ontwikkeld. Dit komt tot uiting in de duidelijke wijze waarop de opleiding de eindkwalificaties, cursussen / onderwijsseenheden en beoordelingscriteria van examens en tentamens aan elkaar heeft gekoppeld. Dit is in de dekkingsmatrix voor alle fasen van de opleiding vastgelegd. De matrix geeft een compleet overzicht van kennis en gedragsindicatoren. Studenten vinden de beoordelingscriteria nog niet altijd even duidelijk geformuleerd (NSE 2012).

Het portfolioassessment Startbekwaam en de beoordeling van de stages behoeven nog aandacht. De relatie tussen de inhoud van het portfolio / stageactiviteiten en de competentieontwikkeling (leeropbrengst van de inhoud van het portfolio / de stage) kan in de portfolio's en stageverslagen van studenten versterkt worden.

Het panel vindt dat de opleiding het beoordelen van praktijkgericht onderzoek bij de bacheloropleiding nog kan aanscherpen (met name de methodische verantwoording van gemaakte keuzes en gebruik van literatuur in relatie tot de opdracht).

Pagina 7 van 11 Het docententeam is kwaliteitsbewust en zelfkritisch bezig met het uitvoeren van het toetsbeleid. De toetscommissie ziet toe op de juiste naleving van het toetsbeleid en gaat via het nemen van steekproeven na of examens en tentamens voldoen aan de kwaliteitscriteria voor toetsen van het Instituut voor Lerarenopleidingen van de hogeschool.

De opleiding toont, aldus het panel, aan dat studenten de eindkwalificaties realiseren. Studenten studeren af op ten minste bachelor- of Ad-niveau.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel om de toetsing en beoordeling te versterken. Om ook het eindniveau van de nieuwe lichter studenten te blijven waarborgen dient de beoordelingssystematiek voor de stageverslagen en het praktijkgericht onderzoek scherper beoordeeld te worden en de relatie tussen de inhoud van het portfolio en de competentieontwikkeling zou beter zichtbaar moeten zijn, zodat het eindniveau ook in de toekomst gewaarborgd blijft.

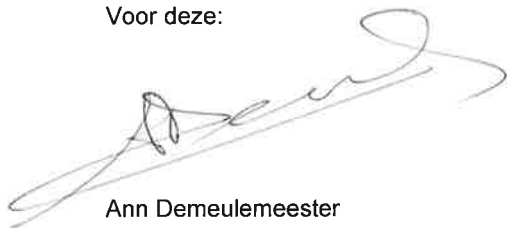
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, tweede lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 3 september 2013 naar voren te brengen. Bij e-mail van 23 oktober 2013 heeft de instelling gereageerd op het voornemen tot besluit. Dit heeft geleid tot aanvulling van bijlage 2 in het definitieve besluit.

De NVAO besluit accreditatie (na herstel) te verlenen aan de hbo-bachelor Lerarenopleiding Technisch beroepsonderwijs (240 ECTS; variant: voltijd, deeltijd en Associate Degree-programma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs; locatie: Rotterdam) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Bouwkunde I en II, Bouwtechniek I en II, Installatietechniek I en II, Werktuigbouwkunde I en II, Mechanische Techniek I en II, Elektrotechniek I en II, Motorvoertuigentechniek I en II. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende

Dit besluit treedt ingevolge artikel 5a.12, vijfde juncto eerste lid, van de WHW in werking op 22 december 2010 en is van kracht tot en met 21 december 2014 (2016)¹

Den Haag, 29 oktober 2013

De NVAO
Voor deze:

Ann Demeulemeester
(vicevoorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

¹ Gelet op het bepaalde in artikel 18.32c, derde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) bedraagt de geldigheidsduur van de accreditatietermijn van de opleiding maximaal vier jaar zolang de instelling nog niet beschikt over een positieve instellingstoets kwaliteitszorg. Zodra de instellingstoets is verkregen, wordt de accreditatietermijn verlengd naar zes jaar (artikel 18.32c, vierde lid, van de WHW).

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel <i>voltijd</i>	Beoordeling door het panel <i>deeltijd</i>	Beoordeling door het panel Ad-programma deeltijd
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V	V	V
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V	V	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	V	V	V
Eindoordeel		V	V	V

Docent-student ratio	1 : 23 (1 december 2011)
Kwalificatie docenten	0% PhD 40% wo-ma
Studielast	48 uur per week (studieprogramma van 60 EC per jaar)
Contacturen	<p>Jaar 1: Bacheloropleiding: 489 uur per jaar AD-programma: 442 uur per jaar</p> <p>Jaar 2: Bacheloropleiding: 489 uur per jaar AD-programma: 381 uur per jaar</p> <p>Jaar 3: Bacheloropleiding: 449 uur per jaar</p> <p>Jaar 4: Bacheloropleiding: 366 uur per jaar</p>
Rendement	<p>Propedeuserendement Na 1 jaar: 10% (2010), 29% (2009) en 64% (2008). Na 2 jaar: 40% (2010), 46% (2009) en 82% (2008).</p> <p>Diplomarendement Na 3 jaar: 8,3 (2010), 8,3% (2009) en 21% (2008) Na 4 jaar: 39% (2008), 39% (2007) en 43% (2006). Na 5 jaar: 43% (2007) en 46% (2006).</p> <p>Uitval Binnen 1 jaar: 21% (2011), 25% (2010) en 54% (2009). Binnen 2 jaar: 33% (2010), 58% (2009) en 25% (2008).</p> <p>Gemiddelde studieduur studiestakers: 4 (2011), 7 (2010) en 11 (2009)</p>

- drs. G.J.G. Snijders (voorzitter, domeindeskundige); Lid College van Advies van ROC Mondriaan Techniek en ICT te Den Haag
- A.C.M. de Groot, Ba Ed (domeindeskundige); Sectordirecteur Teylingen College, sector KTS (vmbo techniek, consumptief, theoretische leerweg)
- Th.C. Last, Ba Ed (domeindeskundige); hogeschooldocent B Windesheim PTH te Zwolle
- dr. F.J.M. Meijers (deskundige beroepsonderwijs); Lector Pedagogiek van de Beroepsvorming Haagse Hogeschool en en directeur Meijers Onderzoek & Advies
- H. Schakelaar, Ba Ed (student- id) heeft de hbo lerarenopleiding Werktuigbouwkunde (Zwolle) afgerond. Hij is werkzaam als projectleider innovaties bij een boorbedrijf voor duurzame energiesystemen Hij studeert momenteel onderwijskunde aan de Universiteit Twente,

Adriaan Horrevorts, auditor van NQA, trad op als secretaris (gecertificeerd) van het panel.